

עין משפט
נר מצוה

1 (א) ב מיי פ"ג מהל' שבת הל' ד' סמך לאוין סה טו"ע"ע א"ח סימן רנב ספק א':

מוסף רש"י

חררה. עוגת רלפס, פונגרייזש בלע"ז (בעיל ים): מור דעובדא. וסר נעשעס טויבס (חורין ק"י).

מוסף תוספות

א. לעיל. מוס' האל"ש. ב.הד"פ, ש"מ מצטמק ויפה לו מותר אפי' בלא קטמא. מוס'האל"ש. ג.א"י מדנקט בשיל כל צרכו דוקא, משמע דאינה קטמא, ואפי"ה שרי בשיל כל צרכו. מוס'האל"ש. ד.הבחי"א, לא משמע לן ויהת מירי, ואי בשביל דיוקא נקטיה, הנהיל 'כירה שכינה גרופה' (מבשילין) [משוהין] עלי' אפי' תבשיל שבשיל כ"צ. מוס'האל"ש. ו. (ד)להא לא אצטריך, דהא דהה בני למירא מניקרא דהורא למלתא קמייחא. מוס'האל"ש. ט.דאדברא, מסתבר דלא הדר למלתא קמייחא. מוס'האל"ש. י.והשתא לפי סבירא ליתא להך דיוקא דלמדיק הא לא קטמא לא נקטיה. מוס'האל"ש. יא.דאפי"ה אצטריך לאשמעינן דלא חימא דהורא למלתא קמייחא. מוס'האל"ש. יב.הואיל והובערה, מוס'האל"ש. יג.דלגבי הא מיחא הורא למלתא קמייחא. חי ה"ן. יד.דחא לא הורא כקטמא לגמרי. מוס'האל"ש. יו.ומשרי"ה בנהלב[נתן] מקיימין עליה משום דבישל כל צרכו לא ציטל כל צרכו אסור משום דהובערה¹ והשתא אמי שפיר הא דנקט הכא קטמא והובערה² ולעיל נקט ומתלבה דמתלבה הוי פחות מהובערה והוה לגמרי כקטומה³ ופריך א"ה מאי למימרא דהא בלאו מילתיה מסבירא דמיני' דהא דלא הדרא למלתא קמייחא כמו דלא ציטל כל צרכו ובלאון אסור ה"ל לאשמעינן⁴ ולא בלאון הימר ומשני הובערה איצטריך ליה⁵ ואי בלאו מילתיה לא היה פשוט הימר אלא הוה ס"ד למימרא דהדרא למילתא קמייחא:

שמע מינה
מצטמק ויפה לו
מותר. פירש בקונטרס דאי האי תבשיל במצטמק ורע לו מאי אתא לאשמעינן וקשה לר"י

הא איצטריך לאפוקי מדרבי מאיר ורבי יהודה דאסרי^א בשאינה גרופה אפילו חמין דמצטמק ורע להם ועוד קשה כיון דהשתא ס"ד דמשום דהובערה הדרא למילתא קמייחא כי משני שאני הכא דקטמא מאי פריך מאי למימרא הא איצטריך טובא לאפוקי ממאי דס"ד מעיקרא וגרלה לר"י^ב דהשתא ס"ד ללא חשיבא קטומה כלל משום דהובערה ואשמעינן דהדרא למילתא קמייחא דאי חשיבא קטומה אמתא נקט ביטל כל צרכו אפי' לא ביטל כל צרכו שרי דאפילו רבי מאיר דמחמיר מכלהו תנאי שרי בחמין שלא הוחמו כל צרכן דפרישנו לעיל דסתם חמין ותבשיל הוי שלא הוחמו כל צורכין^ג ופריך שמע מינה ממצטמק ויפה לו מותר דהא סתם תבשיל אמר לקמן^ד דמצטמק ויפה לו הו' ומשני שאני הכא דקטמא פירוש ומשיבא לגמרי קטומה וה"ה אפילו לא ביטל כל צרכו שרי והא דנקט ביטל כל צרכו לאשמעינן^ה דאי בלאו קטומה אפילו ביטל כל צרכו אסור משום דמצטמק ויפה לו הו' ופריך אי הכי מאי למימרא אף על גב דאשמעינן דאי לא קטמא אסור מ"מ מדנקט למילתיה בלאון הימר^ו משמע דהמירא אמי לאורוי לן^ז ואף על גב דאשמעינן דלא הדרא למילתא קמייחא נראה לו דהא לא איצטריך לאשמעינן דסבירא הוא דלא הדרא למילתא קמייחא ואף על גב דמעיקרא הו' צעי למימר דהדרא למילתא קמייחא^ח בלאו משום דסבירא הוא לומר כן^ט אלא משום דנקט במלתיה ביטל כל צרכו היה ר"ל כן דפרישית^י ומשני דמכל מקום אצטריך דמהו דמימא כו'^{יא} ועוד יש לומר שאני הכא דקטמא בלאו לגמרי מהניא קטימה^{יב} אלא דוקא משום דביטל כל צרכו אצל לא ביטל כל צרכו אסור משום דהובערה^{יג} והשתא אמי שפיר הא דנקט הכא קטמא והובערה^{יד} ולעיל נקט ומתלבה דמתלבה הוי פחות מהובערה והוה לגמרי כקטומה^{טו} ופריך א"ה מאי למימרא דהא בלאו מילתיה מסבירא דמיני' דהא דלא הדרא למלתא קמייחא כמו דלא ציטל כל צרכו ובלאון אסור ה"ל לאשמעינן^{טז} ולא בלאון הימר ומשני הובערה איצטריך ליה^{יז} ואי בלאו מילתיה לא היה פשוט הימר אלא הוה ס"ד למימרא דהדרא למילתא קמייחא:

אמר רב
ששת אמר ר' יוחנן בירה שהסיקוה בגפת ובעצים
משהין עליה תבשילי שאא בישא בל צרכו בו. פסק ר"ח דהלכה כרב ששת אמר ר' יוחנן דרצא דאמר תרווייהו תננהי סבירא ליה כוותיה וכן פסק רש"י דסתם מתניתין דפרק קמא (דף יט:) כתנניה ומותר להשהות אפי' באינה גרופה אצל להחזיר ודאי אסור אל"כ גרופ וקטוס ואפי' בציטל כל צרכו מפ' לעיל: **דיוקא** דמתני' קמ"ז. פי' רש"י דקמ"ל דקרמו פניה שפיר דמי ואין נראה דדיוק פשוט הוא דהא כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעינן דקרמו פניה שרי וגרלה לפרש דדיוקא דמתניתין דכירה אתא לאשמעי^ט ללהחזיר תנן וחסורי מחסרה והכי קתני^י: **מהו להשהות**. באינה גרופה ולא ביטל כל צרכו קצעי או במצטמק ויפה לו^{יא}: **שכח**

בירה פרק שלישי שבת

מלטמק. מתמעט וכוח רטיי"ט לשון שדים לומקין (הושע ט) כמו שאתה אומר בלאון כווי נלטוה ובלאון דזק נלטדק וכן כל תיבה שראש יסודה נד"י כשהיא מתפעלת נותן ט' אחר נד"י: **מוסר**. להשהותן בכירה דאי לא במצטמק ויפה לו קאמר מאי אתא לאשמעינן אלא

ע"כ במצטמק ויפה לו קאמר ואפילו הכי לא גזרו משום חיתוי הואיל ונתבשל כל צרכו ותנא חמין לאשמעינן דבעינן שהוחמו כל צרכן מצעוד יוס: **שאני הכא דקטמא**. וגלי דעמיה דלא ניחא ליה בלמוקי: **גחלים של רוסס**. חמין יותר משאר גחלים ואינם ממהרין לכבות כדאמרין בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד:): **משנין עליה**. ואע"פ שלא קטמה. ואמוראי נייהו אליבא דר' יוחנן: **מתניפין**. דקתני עד שיגרפו: **להחזיר טנן**. דלא שרו צית הלל להחזיר עד שיגרפו ופירוקא דמתניתין כדאמרין לעיל^א חסורי מחסרה הלכך עקר לא יחזיר הואיל ואינה גרופה: **תרווייהו תננהי**. צין לשהות בשאינה גרופה תנינא בהדיא סתם משנה דמותר ועקר לא יחזיר נמי תנינא ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמעינן: **הא קרמו פניה שרי**. והיינו לא ביטל כל צרכו ותנור לאו גרופ וקטוס הוא ואי נמי גרופ בתנור לא מהניא גריפה דכתנן במתניתין וכו"ש פת דלדעתא לבשולי יציבה בגוויה: **ועד כאן לא שרו בו**. דמתניתין אללאחר שיגרפו קאי דקתני לא יתן עד שיגרפו וצין למאן דאמר לא ישהה וצין למ"ד לא יחזיר מ"מ חוזה דסיפא לגרופ וקטוס מהדר:

ורב שמש נמי דיוקא דמתני' קמ"ג
משום דלא מתני לה בהדיא הא קרמו שרי. ואנן דמשהינן קדירה על גבי כירה שאינה גרופה דלחנניה סמכין הואיל ותנן סתם מתניתין כוותיה כדאמר הא קרמו שרי ואע"ג דלא ביטל כל צרכו ואמר רב ששת משמיה דרבי יוחנן כוותיה דמתניתין דפרקין משום חזרה הוא דצעי גרופה אצל לשהות לא וכל הני אמוראי דאסרי סברי מתניתין לשהות תנן: **מסו לשפוס**. בשאינה גרופה: **מסוכן הוא**. רגיל לאחוזו בזלמוס וזריך לאכול מאכל מתוק וטוב: **מרי קמח**: **כסא דהרסנא**. דגיס המנושלים בשמנן בקמח: **דאזי גיס צשרא**. מלטמק ויפה לו ששומן הצצר משצר כח הלפת כדאמר בצרכות (דף מד:): **לאורחין**. זריך חמיכות חשוכות לשום לפניהם ואין דרך כבוד בתבשיל המצטמק שאין הצצר ניכר צו: **לפדא**. מאכל שעושה מתאניס: **סמרי**. מאכל תמרים: **שכח**

דאית ביה מיחא מצטמק ורע לו לבר מתבשיל דליפתא דאף על גב דאית ביה מיחא מצטמק ויפה לו הוא והני מילי דאית ביה בשרא אבל לית ביה בשרא מצטמק ורע לו הוא וכי אית ביה בשרא נמי לא אמרן אלא דלא קבעי לה לאורחין אבל קבעי לה לאורחין מצטמק ורע לו לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע להן בעו מיניה מרבי חייא בר אבא שבח

פניה שפיר דמי ואין נראה דדיוק פשוט הוא דהא כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעינן דקרמו פניה שרי וגרלה לפרש דדיוקא דמתניתין דכירה אתא לאשמעי^ט ללהחזיר תנן וחסורי מחסרה והכי קתני^י: **מהו להשהות**. באינה גרופה ולא ביטל כל צרכו קצעי או במצטמק ויפה לו^{יא}: **שכח**

מסורת הש"ס

(א) לעיל יט. ג) [צינא כט: חולין ק"י. א) [נפ"א],

הגהות הב"ח

(א) גבי אמר רב שמואל בר יהודה איך יוחנן בירה וכו' משנין עליה חמין שהוחמו כל צורכין ותבשיל שבישל כל צורכו ואפי' מצטמק:

לעזי רש"י

רטיי"ט ׀ רישטטרייט טן. מצטמק.

תוס' ישנים

(א) לפסרי דגרסי הכא רבנ"י צ"ל כב דלעילא דרב שמואל כ' קאמר כד דהא אינה צוסיא משהי ליה ואכיל: (ב) תימה אמאי אסור להחזיר מ"ש מדאמר לקמן (דף מ:) טעון אדם קיטון של מים כנגד המדורה שפניו צלמן וטמן איכא מאן דשרי אפילו אפילו ב' סולתו צו ואם כן אמאי אסור תבשיל שביטל כל צרכו להחזיר הא לא שריך ביה ביטול וצ"ל דודאי בטמן לא שריך ביטול וצ"ל (דף לג.) נמי דאסור לעטמן משחשכה אפילו בלאן מוסף קל מורה שמהי ימימה הא לא שריך ביה ביטול וצ"ל דודאי בטמן לא שריך ביטול אצל תבשיל אפילו במנושל מצעוד יוס ש' מים יטינו ליתן במקום שפיר מתיא שם כל יסוס לא תהיה יד סולתו צו יו':

רבינו הגנאל

אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן בירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו, ודוקא בירה שהיא שפיתא ב' קידרות אבל אם אין בה אלא שפיתא קדירה אחת אסור, ואפילו מצטמק ויפה לו מותר, ואע"ג דרב ושמואל פליגי, הא קי"ל דרבי יוחנן לגבי רב ושמואל הלכתא כר' יוחנן, ומה שאמר רב עקיבא ממישן לרבי אשי אתון דמקריביתון לרב ושמואל עבירו כרב יוחנן לגבי רב ושמואל הלכתא כוותייהו, אלא לעולם הילכתא כר' יוחנן דשרי, אבל אתון דנהיגתון איסורא כרב עבירו כרב יוחנן לגבי רב ושמואל הלכתא כוותייהו, איסור אי אתר רשאי להחזיר בפניהם. ודא דאמר רב יהודה מסוכן בשבת שרי למיבער ליה, פשוטה היא. דא דאמר רב נחמן בר יצחק מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר, כללא דמילתא כל דאית ליה מיחא מצטמק ורע לו הוא, בר מתבשילא דליפתא דאע"ג דאית ליה מיחא מצטמק ויפה לו הוא כו', האי כללא לדברי רב ושמואל אמרה, ולית הלכתא אלא כר' יוחנן דהא סייעיה ו' עקיבא ממישן לרב אשי. לפדא דייסא ותמרי מצטמק ורע לו מותר.